

EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2020.8.18.
COM(2020) 384 final

2020/0179 (COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS HATÁROZATA

**az Európa kulturális fővárosai kezdeményezés 2020–2033. évekre szóló uniós
fellépésének létrehozásáról szóló 445/2014/EU határozat módosításáról**

(EGT-vonatkozású szöveg)

INDOKOLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

Az „Európa kulturális fővárosai” (EKF) fellépésre a 2020–2033 között odaítélt címek tekintetében a 445/2014/EU határozat¹ az irányadó. A határozat mellékletében szereplő lista meghatározza, hogy a tagállamok (évente kettő), valamint a Kreatív Európa programban, illetve a kultúrát támogató későbbi uniós programokban részt vevő tagjelölt államok/potenciális tagjelölt államok milyen időrendi sorrendben lehetnek az esemény házigazdái. Az Európa Kulturális Fővárosa cím odaítélésére irányuló pályázat hat évvel az odaítélése előtt indul, amikor is az érintett hatóság közzéteszi a pályázati felhívást.

Az (EU) 2017/1545 európai parlamenti és tanácsi határozat² kiterjesztette a fellépést az Európai Szabadkereskedelmi Társulásnak az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásban részes, a Kreatív Európa programban vagy a későbbi, a kultúrát támogató uniós programokban részt vevő tagországokban található városokra. A 445/2014/EU határozathoz csatolt naptár helyébe ennek megfelelően az (EU) 2017/1545 határozathoz csatolt naptár került.

Az EKF-kezdemenyezés általános és konkrét célkitűzéseit a 445/2014/EU határozat 2. cikke ismerteti. Ezek az alábbiak: Európában a kultúrák sokszínűségének megóvása és előmozdítása; annak elősegítése, hogy a kultúra hozzájáruljon a városok hosszú távú fejlődéséhez; a kulturális kínálat mértékének, sokszínűségének és európai dimenziójának bővítése a városokban, többek között országok közötti együttműködés révén; a kultúrához való hozzáférés és az abban való részvétel szélesítése; a kulturális ágazat teljesítményének, más ágazatokhoz való kapcsolódásának fokozása; a városok nemzetközi arculatának erősítése a kultúra révén.

E célok elérését – melynek alapfeltétele a mobilitás, az utazás, a rendezvények szervezése és a nyilvánosság részvétele – súlyosan veszélyezteti a Covid19-világjárvány, amely komolyan kihatott a jelenlegi és a jövőbeli EKF-esemény sorozat végrehajtására és előkészítésére.

A 445/2014/EU határozat nem biztosítja az ilyen rendkívüli körülmények figyelembevételéhez szükséges rugalmasságot.

Az EKF-fellépés célkitűzései e körülmények közötti teljesítésének biztosításához ezért szükség van a 445/2014/EU határozat módosítására. A módosítások nem térhetnek el a határozat eredeti elveitől, szabályaitól és eljárásaitól, és a jelen, példa nélküli helyzet kezeléséhez feltétlenül szükséges lépésekre kell korlátozódniuk.

Az Európa Kulturális Fővárosa címet viselő városok közül a leginkább érintettek egyértelműen azok, amelyeknek most kellene teljesíteniük vállalásaikat (a két 2020-as EKF), valamint amelyeknek most kellene felgyorsítaniuk az előkészítő munkálataikat ahhoz, hogy időben felkészüljenek a következő évre (a három 2021-es EKF). A két 2022-es EKF-re és az egy 2023-as EKF-re jóval kevésbé jelentős hatást gyakorol a járvány, mivel nekik még van elég idejük alaposan átgondolni, hogyan módosítsák a programjaikat a különféle jövőbeli

¹ Az Európai Parlament és a Tanács 445/2014/EU határozata (2014. április 16.) az Európa kulturális fővárosai kezdeményezés 2020–2033. évekre szóló uniós fellépésének létrehozásáról és az 1622/2006/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 132., 2014.5.3., 1. o.).

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2017/1545 határozata (2017. szeptember 13.) az Európa kulturális fővárosai kezdeményezés 2020–2033. évekre szóló uniós fellépésének létrehozásáról szóló 445/2014/EU határozat módosításáról (HL L 237., 2017.9.15., 1. o.).

korlátozó intézkedések figyelembevételével.

A két 2020-as EKF-nek azonban 2020 márciusától kezdve minden rendezvényét el kellett halasztania vagy le kellett mondania, anélkül, hogy tudnák, mikor térnek majd vissza a dolgok a megszokott kerékvágásba. A gyakorlatban ez megakadályozza, hogy megvalósíthassák EKF-eseménysorozatukat, és hasznot húzhassanak kiváló elkészítő munkálataikból. A 2020. évi EKF kulturális program 2021-ig történő esetleges meghosszabbítása – bár nem kompenzálná a két várost az általuk elszenvedett hatalmas károkért – fokozott, megújult figyelmet irányítana mindkét 2020-as EKF tevékenységeire a 2021-es év első hónapjaiban. Emellett az EKF „védjegyéhez” kapcsolódó rivaldafény előnyeit is tovább élvezhetnék.

A Covid19 ezenkívül nagymértékű bizonytalanságot eredményezett szinte minden, a 2021-es EKF-évhez kapcsolódó területen – a magán- és állami partnerek bizonytalan finanszírozási kilátásai, a polgárok részvételét elősegítő munkára és az engedélyezett rendezvénytípusokra egyaránt hatással lévő, egyelőre ismeretlen biztonsági előírások, valamint az idegenforgalmat és az európai/nemzetközi partnerségek lehetőségeit csökkentő korlátozások tekintetében is. A megelőző intézkedések kritikus mértékben lelassították a három 2021-es EKF előkészítő munkáját, pedig rendes körülmények között most kellene megkészszerelniük az erőfeszítéseiket. A végrehajtó csapatok hónapokig kijárási korlátozások hatálya alatt voltak, a potenciális szerződő partnerek gazdasági fennmaradása pedig bizonytalan. Éppen ezért javasolt a három 2021. évi EKF 2022-re vagy 2023-ra történő halasztása.

Az Egyesült Királyság Unióból való kilépését követően 2023-ban csak egy város viseli majd az Európa Kulturális Fővárosa címet. A három 2021-es EKF közül kettő 2023-ra történő elhalasztása kiegyensúlyozottabb helyzethez vezetne, így ugyanis 2022-ben és 2023-ban is három-három város viselné a címet. Ez a kiegyensúlyozott megközelítés maximalizálná az EKF-fellépés láthatóságát.

A fenti körülményekhez való igazodás érdekében – nevezetesen a két 2020-as EKF kulturális programjai 2021-ig történő meghosszabbításának lehetővé tételéhez, valamint a 2021-es EKF-országok címviselési évének elhalasztásához – a 445/2014/EU határozat módosítására van szükség.

2. JOGALAP, SZUBSZIDIARITÁS ÉS ARÁNYOSSÁG

• Jogalap

E javaslat módosítja az Európa kulturális fővárosai kezdeményezés 2020–2033. évekre szóló uniós fellépésének létrehozásáról szóló 445/2014/EU határozatot, ezért jogalapja ugyanaz: az EUMSZ 167. cikkének (5) bekezdése.

• Szubszidiaritás (nem kizárólagos hatáskör esetén)

Mivel a 445/2014/EU határozat az Európai Unió jogi aktusa, csak egyenértékű jogi aktussal módosítható. A tagállamok nem léphetnek fel önállóan.

• Arányosság

A javasolt módosítások alkalmasak a 2020-as és a 2021-es EKF-ek esetében felmerült különleges helyzet kezelésére, mivel kedvezőbb feltételeket teremtenek számukra ahhoz, hogy olyan módon tudják megvalósítani kulturális programjaikat és tevékenységeiket, amellyel biztosíthatják a fellépés célkitűzéseinek elérését.

A javasolt módosítások nem haladják meg a fenti cél eléréséhez szükséges mértéket, mivel a 2020-as és a 2021-es évre korlátozódnak, amikor a világjárvány hatása várhatóan a legsúlyosabb lesz.

- **A jogi aktus típusának megválasztása**

Az Európai Parlament és a Tanács 445/2014/EU határozata az Európai Unió jogi aktusa, és csak azonos típusú jogi aktussal módosítható.

3. AZ ÉRDEKELT FELEKKEL FOLYTATOTT KONZULTÁCIÓK EREDMÉNYEI

A Covid19-világjárvány kitörése óta a Bizottság szoros kapcsolatot tart fenn és különféle egyéni, kétoldalú és közös szinteken is párbeszédet folytat minden 2020 és 2023 közötti EKF végrehajtó csapatával annak alapos feltérképezése érdekében, hogy a világjárvány milyen hatást gyakorol az Európa Kulturális Fővárosa jelenlegi és soron következő rendezvénysorozatainak végrehajtására és előkészítésére. A továbblépés legjobb módjainak közös beazonosítása érdekében a végrehajtó csapatok is konzultáltak az illetékes testületükkel, valamint a helyi, regionális és nemzeti hatóságokkal. Egyes országok (Írország, Görögország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Románia és Szerbia) nemzeti hatóságai közvetlenül is felvették a kapcsolatot a Bizottsággal.

Egészen pontosan négy közös online megbeszélésre került sor ebben az időszakban: április 2-án közös telekonferenciára a két 2020-as EKF, valamint az ír és a horvát kulturális minisztérium képviselőinek részvételével; április 29-én közös online megbeszélésre a két 2022-es EKF részvételével; április 30-án közös online megbeszélésre a három 2021-es EKF részvételével; és május 5-én közös online megbeszélésre a 2020 és 2023 közötti nyolc EKF részvételével.

A Bizottság felkérésére minden 2020-as, 2021-es, 2022-es és 2023-as EKF levelet küldött a Bizottságnak (a legtöbb levelet az adott ország kulturális minisztériuma/minisztere is aláírta), melyben nyilatkoztak arról, hogy hajlandóak-e meghosszabbítani/elhalasztani a cím viselésének évére tervezett kulturális programjukat, és alaposan megindokolták álláspontjukat.

Az alábbi bekezdések áttekintést nyújtanak a konzultációs folyamat eredményéről.

A világjárvány legsúlyosabban és legközvetlenebbül a két 2020. évi EKF-et érintette. Mindkettőnek el kellett halasztania vagy le kellett mondania minden rendezvényét 2020. márciusától kezdve, anélkül, hogy tudták volna, mikor térnek majd vissza (és visszatérnek-e egyáltalán valaha) a dolgok a megszokott kerékvágásba. A gyakorlatban ez meggátolja őket abban, hogy megvalósítsák az EKF-eseményorozatukat, és kamatoztathassák jelentős mértékű beruházásaikat. Mindkét EKF végrehajtó csapata elbocsátani kényszerült személyzete egy részét, és jelenleg szinte hibernált állapotban működik.

A három 2021-es EKF tekintetében a világjárvány rendkívüli mértékű bizonytalanságot eredményezett szinte minden, az előkészítő munkálataikkal kapcsolatos területen: a magán- és állami partnerek bizonytalan finanszírozási kilátásai, a részvételt elősegítő munkára és az engedélyezett rendezvénnytípusokra egyaránt hatással lévő, egyelőre ismeretlen biztonsági előírások, valamint az idegenforgalmat és az európai/nemzetközi partnerségek lehetőségeit csökkentő korlátozások tekintetében is. A megelőző intézkedések kritikus mértékben

lelassították a három 2021-es EKF előkészítő munkáját – pedig rendes körülmények között épp most kellene megkésztetniük az erőfeszítéseiket –, mivel a végrehajtó csapatok eddig kijárási korlátozások hatálya alatt voltak, a potenciális szerződő partnerek gazdasági fennmaradása pedig bizonytalan.

A két 2022-es EKF-re és az egy 2023-as EKF-re jóval kevésbé jelentős hatást gyakorol a járvány, mivel nekik még van elég idejük alaposan átgondolni, hogyan módosítsák a programjaikat a különféle jövőbeli korlátozó intézkedések figyelembevételével.

Összegzésképpen tehát a 2020 és 2023 közötti EKF-ekre nem azonos módon hat a világjárvány.

Az Európa Kulturális Fővárosa címet viselő városok közül a leginkább érintettek egyértelműen azok, amelyeknek most kellene teljesíteniük vállalásaikat (a két 2020-as EKF), vagy amelyeknek most kellene felgyorsítaniuk az előkészítő munkálataikat ahhoz, hogy időben felkészüljenek a következő évre (a három 2021-es EKF).

Érdemes azonban azt is megjegyezni, hogy ugyanazon év EKF-jeit is eltérő mértékben érintheti a helyzet, hiszen a korlátozó intézkedések nem voltak egységesek Európán belül; a kulturális ágazat ellenálló képessége, valamint a helyi, regionális és nemzeti hatóságaik pénzügyi kapacitása nem azonos; és/vagy az érintett EKF-ek a világjárvány kitörésekor az előkészületek más és más fázisában jártak, így néhányuknak nagyon gyorsan kellett lépniük.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONZATOK

A Bizottság javaslata nincs közvetlen hatással a költségvetésre. A Melina Mercouri-díjat – melyet a határozat 14. cikkében meghatározott feltételek szerint minden kijelölt városnak legkésőbb a cím viselésének évében, március végéig ítélnék oda –, valamint az uniós intézmények és szervek által kijelölt szakértői testület tagjainak munkájával összefüggő költségeket a Kreatív Európa program jelenlegi, a 2014–2020 közötti pénzügyi keret égisze alatt rendelkezésre álló források, a 2020-at követő évek tekintetében pedig a kultúra támogatására irányuló későbbi uniós programok fedezik. Ezen túlmenően a javaslat nem vezet majd Európa kulturális fővárosai számának a 2020 és 2033 közötti időszakban való növekedéséhez.

5. EGYÉB ELEMEK

E javaslatban a Bizottság a következőket javasolja:

- annak engedélyezése, hogy a mellékletben foglalt naptárban a 2023-as évben kettőnél több tagállam szerepelhessen;
- lehetőség biztosítása a Horvátország és Írország által kijelölt EKF-ek részére, hogy 2021. április 30-ig valósítsák meg a 2020. évi programjaikat, anélkül, hogy a kijelölési évük módosulna;
- annak az évnek 2021-ről 2023-ra való halasztása, amikor Románia és Görögország jogosult lesz az Európa Kulturális Fővárosa cím viselésére;
- annak az évnek 2021-ről 2022-re való halasztása, amikor egy tagjelölt ország vagy egy potenciális tagjelölt ország jogosult lesz az Európa Kulturális Fővárosa cím viselésére;

- a 445/2014/EU határozat 7–11. és 13. cikkében hivatkozott, a 2021. évi cím viselésére vonatkozóan már elvégzett eljárások érvényességének megerősítése (a fentiek szerint kizárólag a címviselési év módosításával);
- a két 2020-as EKF záró értékelése benyújtási dátumainak ennek megfelelően történő frissítése.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS HATÁROZATA

**az Európa kulturális fővárosai kezdeményezés 2020–2033. évekre szóló uniós
fellépésének létrehozásáról szóló 445/2014/EU határozat módosításáról**

(EGT-vonatkozású szöveg)

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 167. cikke (5) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság javaslatára,

a jogalkotási aktus tervezete nemzeti parlamenteknek való megküldését követően,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére³,

rendes jogalkotási eljárás keretében,

mivel:

- (1) Az Európa kulturális fővárosai kezdeményezés célkitűzései a 445/2014/EU határozat 2. cikke szerint a következők: Európában a kultúrák sokszínűségének megóvása és előmozdítása; annak elősegítése, hogy a kultúra hozzájáruljon a városok hosszú távú fejlődéséhez; a kulturális kínálat mértékének, sokszínűségének és európai dimenziójának bővítése a városokban, többek között országok közötti együttműködés révén; a kultúrához való hozzáférés és az abban való részvétel szélesítése; a kulturális ágazat teljesítményének, más ágazatokhoz való kapcsolódásának fokozása; a városok nemzetközi arculatának erősítése a kultúra révén.
- (2) E célkitűzések elérésének feltétele a mobilitás, az utazás, a rendezvények szervezése és a nyilvánosság részvétele, melyek a Covid19-világjárvány idején mind rendkívül rendkívüli nehézségekbe ütköznek, sőt, gyakorlatilag lehetetlenné váltak.
- (3) Az Európa-szerte bevezetett kijárási korlátozások közvetlen következményeként a kulturális helyszíneket be kellett zárni, a kulturális rendezvényeket pedig le kellett mondani, vagy határozatlan időre el kellett halasztani. A fizikai határátlépés korlátozása miatt az európai és nemzetközi kulturális együttműködési projektek is rendkívüli mértékben lelassultak. Végezetül pedig a gyorsan csökkenő bevételek és a felmerülő népegészségügyi szükségletek miatt a helyi, regionális és nemzeti kormányzatok fokozott költségvetési nyomásnak vannak kitéve. Jelenleg a kultúra magánszponzorok általi finanszírozása is egyre nagyobb kihívást jelent, hiszen nincsenek szponzorálható nyilvános rendezvények, illetve a cégek a népegészségüggyel kapcsolatos szponzori tevékenységeket kezelik prioritásként.
- (4) A helyzet – elsődlegesen a cím viselésének évétől függően – eltérő mértékű hatást gyakorol az Európa Kulturális Fővárosa címet jelenleg és a jövőben viselő városokra.

³

HL C ., . . o.

A legsúlyosabb csapást láthatóan a két 2020-as EKF megvalósítására, valamint a három 2021-es EKF előkészítésére mérte.

- (5) A 2020-ban az Európa Kulturális Fővárosa címet viselő két városnak 2020 márciusától kezdve minden rendezvényt el kellett halasztania vagy le kellett mondania, anélkül, hogy tudták volna, mikor térnek vissza (és visszatérnek-e egyáltalán valaha) a dolgok a megszokott kerékvágásba. A gyakorlatban ez meggátolja őket abban, hogy az Európa Kulturális Fővárosa cím viselésének évében végrehajthassák eseménysorozatukat, és hasznot húzhassanak jelentős mértékű beruházásaikból.
- (6) A három 2021-es EKF tekintetében a világiárvány rendkívüli mértékű bizonytalanságot eredményezett szinte minden, az előkészítő munkálataikkal kapcsolatos területen: a magán- és állami partnerek bizonytalan finanszírozási kilátásai, a részvételt elősegítő munkára és az engedélyezett rendezvénytípusokra egyaránt hatással lévő, egyelőre ismeretlen biztonsági előírások, valamint az idegenforgalmat és az európai partnerségek lehetőségeit csökkentő korlátozások tekintetében is. A megelőző intézkedések kritikus mértékben lelassították a három 2021-es EKF előkészítő munkáját – pedig rendes körülmények között most kellene megkészszerezniük az erőfeszítéseiket –, mivel a végrehajtó csapatok eddig kijárási korlátozások hatálya alatt voltak, a potenciális szerződő partnerek gazdasági fennmaradása pedig bizonytalan.
- (7) A 445/2014/EU határozat nem biztosítja az ilyen rendkívüli körülmények figyelembevételéhez szükséges rugalmasságot, egészen pontosan nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, melyek lehetővé tennék annak az évnek a meghosszabbítását vagy elhalasztását, amely során egy adott város az Európa Kulturális Fővárosa címet viseli.
- (8) A 445/2014/EU határozatot ezért szigorúan e rendkívüli helyzethez igazodva kell módosítani annak lehetővé tétele érdekében, hogy azok az Európa Kulturális Fővárosa címet viselő városok, amelyekre a világiárvány a legsúlyosabb csapást mérte, a fellépés célkitűzéseinek megvalósítását biztosító módon valósíthassák meg programjukat.
- (9) Az érintett tagállamok és városok részvételével lefolytatott konzultációs folyamatot követően megállapítást nyert, hogy célszerű a kijelölés évének módosítása nélkül lehetőséget biztosítani a Horvátország és Írország által kijelölt EKF-ek részére, hogy a 2020. évi programjaikat 2021. április 30-ig valósítsák meg. Ebből következően a 445/2014/EU határozat 3., 4. és 16. cikkét ennek megfelelően kell módosítani.
- (10) Az érintett tagállamok és városok részvételével lefolytatott konzultációs folyamatot követően megállapítást nyert, hogy célszerű 2021-ről 2023-ra halasztani azt az évet, amelyben Románia és Görögország jogosult lesz az Európa Kulturális Fővárosa cím viselésére, valamint 2021-ről 2022-re halasztani azt az évet, amelyben egy tagjelölt ország vagy egy potenciális tagjelölt ország jogosult lesz az Európa Kulturális Fővárosa cím viselésére. Ebből következően a 445/2014/EU határozat 3. cikkét és a határozat mellékletében foglalt naptárat ennek megfelelően kell módosítani. Ez a határozat nem érinti a 7–11. és a 13. cikkben hivatkozott, a 2021. évi cím viselésére vonatkozóan már elvégzett eljárások érvényességét.

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A 445/2014/EU határozat a következőképpen módosul:

1. A 3. cikk a következőképpen módosul:
 - a) a (2) bekezdésben a második albekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„A címet minden évben a mellékletben meghatározott naptárban (a továbbiakban: naptár) feltüntetett mindkét tagállamban legfeljebb egy-egy városnak, valamint – a meghatározott években – az Európai Szabadkereskedelmi Társulás azon országa egy városának, amely az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásnak is részese (a továbbiakban: EFTA/EGT-ország), egy tagjelölt ország vagy egy potenciális tagjelölt egy városának, illetve az (5) bekezdésben meghatározott feltételek mellett egy, az Unióhoz csatlakozó ország egy városának kell odaítélni. 2023-ban a mellékletben foglalt naptárban szereplő három tagállam mindegyikében legfeljebb egy város viselheti a címet.”;
 - b) a (3) bekezdés helyébe a következő szöveg lép:

„A tagállamok városai jogosultak arra, hogy a naptárban szereplő tagállamok sorrendjének megfelelően egy évre viseljék a címet. A 2020. évben a címet viselő városoknak lehetőségük van arra, hogy kulturális programjuk megvalósítását 2021. április 30-ig folytassák, anélkül, hogy a kijelölési évük módosulna.”
2. A 4. cikk (2) bekezdésének második albekezdése helyébe a következő szöveg lép:

„A kulturális programnak ki kell terjednie a cím viselésének évére, és azt kifejezetten a címre vonatkozóan kell összeállítani, az 5. cikkben meghatározott kritériumokkal összhangban. A 2020. évben a címet viselő városoknak lehetőségük van arra, hogy kulturális programjuk megvalósítását 2021. április 30-ig folytassák.”
3. A 16. cikk (1) bekezdése a következő ötödik albekezdéssel egészül ki:

„A 2020-ban a címet viselő városoknak el kell készíteniük értékelő jelentéseiket, és 2022. április 30-ig továbbítaniuk kell azokat a Bizottság részére.”
4. A melléklet helyébe az e határozat mellékletében szereplő szöveg lép.

2. cikk

A 445/2014/EU határozat 7–11. cikkében, valamint a 13. cikke (2) bekezdésének a) pontjában hivatkozott, a 2021. évi cím viselésére vonatkozóan már elvégzett eljárások érvényesek maradnak. A cím viselésének évét a jelen határozat mellékletének megfelelően kell módosítani.

3. cikk

Ez a határozat az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Kelt Brüsszelben, -án/-én.

az Európai Parlament részéről
az elnök

a Tanács részéről
az elnök